

været genudgivet én gang siden dens fremkomst i 1795. Det var i 1924 ved Søren Vasegaard, der forsynede den berømte bog med alfabetisk ordnede noter og henvisninger. Udgaven er forlængst udsolgt, og Blicher-Selskabet har længe ønsket at få produceret en ny. Denne opgave har mag.art. Ella Jensen påtaget sig med tilføjelser til Vasegaards noter samt to afhandlinger: »Niels Blicher og jyske dialekter«, der også rummer de meddelelser, han i 1811 indsendte til C. Molbechs Dialectlexikon, og »Niels Blicher: Hans personlighed og mangfoldige virke og forholdet mellem far og søn«. I den sidste fremføres en interessant teori fra Hugo Matthiessens ufuldendte Tjellestudier om en anden baggrund end den kendte – Marie Grubbe – for St. St. Blichers »En landsbydegns dagbog«. Det drejer sig om en gruselig historie i familien Lüttichau fra 1750'erne. Helt usandsynlig er teorien vel ikke; men der er nu stadig træk i Landsbydeggen, der peger mod Marie Grubbe, så det højeste, man kan nå, er nok en vis fri sammenblanding af de to historier. Med i bogen er også Niels Blichers anden selvbiografi fra 1830 med Villads Christensens indledning samt en oversigt over et udvalg af hans skrifter ved Felix Nørgaard. Som forsatspapir er fint anvendt Videnskabernes Selskabs kort over Vium og Lyngård sogne fra 1791 og 1800.

I sit forord fortæller Niels Blicher om besværlighederne med overhovedet at få bogen ud. Han opgav at tilbyde den til Landhusholdningsselskabet og nøjedes med en tilegnelse til dette, en tilegnelse, der også omfattede Århusbispen Hector Fredrik Janson. I stedet valgte han »subskriptionsvejen; men denne har intet været mindre end opmuntrende«. Det forstår man, når man ser hans taleksempler: Randers 15, Ålborg stift 11, Sjællands stift 3,

København 1 (»og den en parykma-ger«) – Fyns og Ribe stifter ingen. Topografien er opdelt i fire hovedkapitler: 1. sognenes geografiske beskaffenhed (navne, beliggenhed, størrelse, grænser, kirker, byer m.v.), 2. sognenes fysiske beskaffenhed (jordbund, vand, vejr, planter og dyr), 3. sognenes økonomiske beskaffenhed (befolkning, levevilkår, agerbrug, bygninger osv.) og 4. sognenes politiske beskaffenhed (sprog, næringsveje (strømpelinderiet), almindelige kulturforhold, rets-, læge-, fattig- og skolevæsen). Hertil kommer et anhang med præstebioografier, hvoraf den sidste er Blichers egen førsteredaktion af selvbiografien.

Selv om bogen næppe i vore dage af ret mange vil blive læst i ét stræk, er det dog værdifuldt atter at have den på markedet som udtryk for tankeverden og interesser hos en af oplysningstidens mest levende og typiske præster. Den er i den foreliggende udgave tillige en hilsen og hyldest (med tabula gratulatoria) til antikvarboghandler Poul Skadhauge, der til sin 80 års dag i 1978 modtog årets Blicherpris.

Finn H. Lauridsen

Vilh. Lütken: *Bidrag til Langelands historie*. (Rosenkilde & Bagger, 1979). 605 s., kr. 485,-.

Bogen er udsendt i Rosenkilde og Baggers efterhånden lange række af fotografiske genoptryk af ældre topografisk litteratur, og den er oprindelig udgivet i 1909, forfattet af præsten i Simmerbølle på Langeland. Han havde tidligere været fængselspræst og havde skrevet om danske fængselsforhold, men på grund af svigtende helbred havde han søgt det mindre belastende embede på Langeland.

Næsten tilfældigt kom Lütken imid-

lertid i besiddelse af et manuskript »Samlinger til et Langelands Diplomatarium«, der var udarbejdet af Lützens hustrus morbroder, arkivregistrator Chr. Plesner. Samlingerne førte Lütken ind på studiet af øens historie.

Bogen beskriver alle sider af Langelands historie fra oldtid til ca. 1840, og den er almindeligvis højt vurderet som topografisk monografi; dens værdi skyldes ikke mindst, at den er forsynet med omhyggelige noter og henvisninger.

Med moderne øjne vil det nok kunne beklages, at fremstillingen ikke er analyserende, men et betydeligt stof til Langelands historie er hermed lagt frem, og den moderne historiker kan så selv analysere og forklare. Det skal naturligvis også nævnes, at bogen fremtræder i et særdeles nydeligt genoptryk med et klart og læsevenligt skriftbillede.

Vilh. Lützens arbejde blev i øvrigt omhyggeligt anmeldt, da det udkom, af skoleinspektør P. Lauridsen i Historisk Tidsskrift 8 R. 3 bd. 275-282. (1910-12).

Henrik Fode

Gregers Begtrup: *Beskrivelse over Agerdyrkningens tilstand i Danmark, Nørrejylland III.* (Rosenkilde & Bagger, 1978) 332 s., kr. 290,40.

Agerdyrkningens Tilstand i Danmark. Fyen, Langeland, Ærø, Lolland og Falster II. (Rosenkilde & Bagger, 1979). 310 s., kr. 290,40.

Landøkonomen Gregers Begtrup blev ikke i sin samtid værdsat for sin genialitet. I 1778 var han som privatdocent begyndt at give forelæsninger over landøkonomi ved Københavns Universitet. Han havde den opfattelse, at den »videnskabelige landmand« kunne nå

meget længere end den, der blot gik bag ploven. Han ønskede derfor at fremme de landøkonomiske videnskaber blandt de teologiske kandidater, der jo siden som præster gerne skulle være foregangsmænd på præstegårdene rundt i landet. Men selv om han havde regeringens bevågenhed, så fulgte de kommende præster ikke hans forelæsninger. Begtrup begyndte derfor allerede omkring år 1800 at udgive disse, og hermed begyndte hans beskrivelser over »agerdyrkningens tilstand« at udkomme.

I de senere år har hans arbejde imidlertid fået fornyet interesse, ikke blot på grund af de mange topografiske oplysninger, men også fordi hans arbejde giver et signalement af det danske landbrug kort efter de store landboreformer. Det er derfor prisværdigt, at forlaget har givet sig i kast med en genudgivelse af Gregers Begtrups i dag meget efterspurgte arbejder.

Henrik Fode

Chr. Glatved: *Provinsens sommerrevyer. Fra firsernes glade halvfemsere til i dag.* (Berlingske Forlag, 1979). 150 s.

I deres bog »Den danske revy« 1. bd. (1934) har Alfred Kjørulff og Orla Ramsøe kun meget lidt om revyfenomenet, som det formede sig i provinsen. Hvad anden del rummede mere end den kronologiske københavnerhistorie ved ingen. Det færdige manuskript blev borte ved begge forfatters død i 1938. Tråden blev taget op af Henry Lauridsen i »Dansk revy kavalade« (1962); men også han undgik provinsen. Gunnar Sandfeld strejfer revyen i sine teaterhistoriske arbejder uden dog at gøre noget ud af den – så bortset fra Bernhardt Jensens detalje-